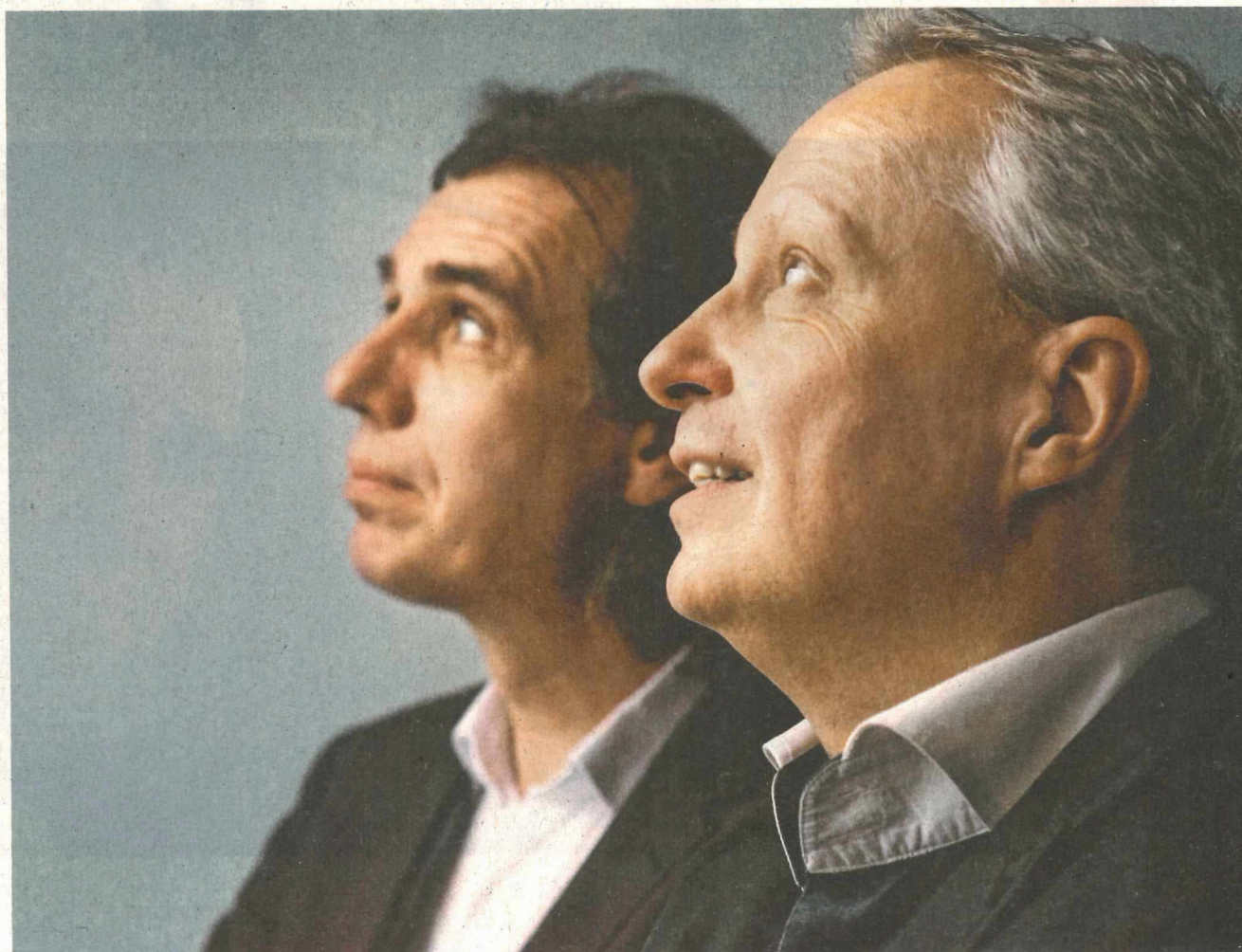

Pat Donnez en Dirk De Wachter maken samen radio over geluk

‘Dit klinkt stilaan als praat van oude venten’

De ene vond vragen over geluk oninteressant, de andere vindt dat we moeten leren óngelukkig te zijn. Toch presenteren radiomaker/dichter Pat Donnez en psychiater Dirk De Wachter vanaf morgen zes zondagen lang het programma *Dat heet dan gelukkig zijn* op Klara. **Sjoukje Smedts**

Ze zijn allebei dol op het citeren van anderen, grote fan van auteur Michel Houellebecq en als de dood voor meligheid. “Als studenten me vergelijken met Nick Cave ben ik altijd tevreden. Hij is geen melige kerel”, stipt psychiater Dirk De Wachter zelfs aan. Toch is het huwelijk dat hij en radiomaker en dichter Pat Donnez sloten voor Klara een van de gearrangeerde soort. Het was netmanager Chantal Pattyn die hen samenzette om elkaar te besnuffelen.

Ondertussen heerst er meer dan wederzijds respect tussen hen. De Wachter vindt nu al dat journalisten het mooiste beroep ter wereld uitoefenen, op psychiaters na dan. Met dat verschil dat van journalisten niet wordt verwacht dat ze na een vraaggesprek een oplossing aanreiken? “Oh, maar psychiaters komen ook niet zo vaak met oplossingen, hoor”, reageert De Wachter. “Het grootste verschil tussen de gesprekken die journalisten en psychiaters voeren, is dat journalisten een gesprek afbreken als het saai dreigt te worden.” Precies om die reden vroeg Donnez de gasten in zijn radiostudio in het verleden nooit of ze gelukkig waren.

Zondag start u plotseling wel met een heel radioprogramma over geluk.
Pat Donnez: “Ik eigen me het recht toe om elk kwartier van mening te veranderen, zei Hugo Claus al. Al vind ik vragen of iemand gelukkig is nog altijd saai, hoor. Is

het antwoord ja, dan ben je uitgepraat. Is het nee, dan wordt het gesprek misschien interessanter, maar dan nog.”

Dirk De Wachter: “We willen daarom het geluk ontleden in ons programma. Misschien vinden we niet waar het geluk zich schuilhoudt, maar de zoektocht naar het geluk is toch boeiend. Voor ons, zonder twijfel. Hopelijk ook voor sommige luisteraars.”

Nochtans zei u vorig jaar dat de zoektocht naar geluk net ongelukkig maakt.

De Wachter: “Het obsessief en doelgericht zoeken naar geluk maakt inderdaad ongelukkig. Geluk is iets wat je onderweg tegenkomt. Niet op de weg naar het ultieme geluk, maar op weg naar het goede leven. Of word ik nu te melig?”

Donnez: “Dirk en ik zijn daarom geen geluksprofeten of zelfhulpgoeroes. We vertellen niet tegen betaling hoe je in tien stappen gelukkig wordt. Het land heeft genoeg aan één Ingeborg.”

Mijnheer De Wachter, u spint toch goed garen bij het feit dat velen zich ongelukkig voelen. Een boek, een volle wachtkamer, nu een radioprogramma.

De Wachter: “Geloof me, ook ik vind dat ongelukkig zijn te veel wordt gepsychiatiseerd. We zouden psychiaters beter zoveel mogelijk overbodig maken. Er bestaat

toch geen gevaar dat we zonder werk vallen. Er zal namelijk altijd een klein aantal mensen zijn die om genetische redenen niet kunnen leven zonder psychiatrische begeleiding.

“Al moet ik toegeven dat ik misschien wel meewerk aan het radioprogramma uit een soort ijdelheid. Een gevaarlijk iets, zeker als je denkt dat je echt een verschil kunt maken.”

Donnez: “Ik koester toch de illusie dat we hier en daar wat mensen zullen troosten, bijvoorbeeld door te tonen hoe anderen naar geluk kijken. Daarom vraag ik nu wel heel expliciet aan elke gast wat zijn of haar geluksquotum is, op een schaal van nul tot tien. Zelfs de voornaamste geleerde of de grootste zotskap kan daar tot op een cijfer na de komma nauwkeurig op antwoorden. Dat is toch fantastisch?”

Kunt u dat ook?

Donnez: “Voor mij is dat 6,7.”

De Wachter: “Je had het hem niet aangegeven, he? Dat is zelfs onderscheiding, een score boven 6,5.”

Donnez: “Dan ga ik voor 6,4.”

Waarom?

Donnez: “Omdat ik een typische westerse mens ben. Zodra ik schreeuw ‘ik ben gelukkig’, denk ik het onheil over me afroep. De moeder van Gerard Walschap zei hem dat hij altijd moest leven alsof de hemel op zijn kop kon vallen. Zo leef ik

helaas ook een beetje: met de handrem op. Af en toe duw ik het gaspedaal in, maar te zot moet het niet worden.”

Hoe analyseert de psychiater dat?

De Wachter: “Als iets wat stilaan klinkt als praat van oude venten (*lacht*). Ik kan de stelling zelf ook wel een beetje onderschrijven. De cultuur van de vorige generatie, waar Pat en ik stilaan toe behoren, was dan ook een neurotische cultuur. Doe maar gewoon, dat was de idee. In de huidige cultuur wordt dan weer te veel gezocht naar ongebreideld geluk, en dat leidt tot een onwaarschijnlijke ledigheid.”

Donnez: “Voilà, ik ben gedegradeerd tot een oude man en een patiënt. En terecht. Maar denk je echt dat twintigers niet langer met de handrem op leven? Ik geloof er niets van.”

De Wachter: “Ik zie toch dat veel jonge mensen ziek zijn in vrijheid, in grenzeloosheid. De deur naar gelukkig zijn, moest open worden gezet. Want bij de vorige generatie begon het te stinken van beslotenheid. Alleen is de deur te fors opengegaan. De deur is zelfs helemaal weg. De westerse wereld moet dus opnieuw leren doseren.”

Bent u optimistisch over de toekomst van ‘ons geluk’?

De Wachter: “Ik ben geen doemdenker. (citeert Leonard Cohen): ‘There’s a crack in everything. That’s how the light gets in.’”

Donnez: “Ik ben toch vooral optimistisch over de toekomst van het pessimisme. Net omdat je dat pessimisme ook nodig hebt. Ongeluk is namelijk ook een soort van geluk, dat meen ik echt. Stel dat je lief het na een aantal jaar aftrapt. Dan reageert je omgeving, met je moeder op kop, dat je hebt gefaald. Dat overkwam mij ook al. Alleen ervoer ik het zelf niet als een falen. Niet omdat ik wegliep van mijn problemen. Ik leg me gewoon neer bij het idee dat ik misschien niet het talent heb om mij onder één dak te dulden.”

Kunt u zo’n gebeurtenis echt zo snel relativeren?

Donnez: “Dat gebeurt niet meteen, he. Uit elkaar gaan lijkt op dat vlak op seks: er wordt ontzettend veel over gelogen. Het aantal keer per week dat mensen seks zouden hebben: ik word al moe als ik er nog maar aan denk. En wat relaties betreft: die bestaan volgens mij vooral uit onderhandelen. Het is zo veel geven en nemen dat het bijna op economie lijkt. Liefde is business, en dat is uit elkaar gaan ook. Maar dat is niets om de rest van je leven om te treuren.”

De programmareeks start met een uitzending over het brein en eindigt met het thema samenleven. Toeval, of moeten die thema’s helpen bij de persoonlijke zoektocht van u beiden?
Donnez: “Of je aanleg hebt om gelukkig te

Pat Donnez en Dirk De Wachter gaan op zoek naar geluk: 'Die zoektocht is boeiend. Voor ons althans.' © ERIC DE MILDT

zijn, hangt gedeeltelijk af van je brein. Voor sommige mensen is dat een gigantische teleurstelling. Anderen zien het als een vrijeleide. Herman Brusselmans zegt bijvoorbeeld in onze uitzending dat hij niet verantwoordelijk moet zijn voor zijn daden. Hij is toch maar een virus op schoenen. Dat gaat me te ver, maar je moet ook niet onnozel doen. De natuur is antidemocratisch, autoritair en volstrekt onrechtvaardig. In die mate zelfs dat het leven volgens mij niets meer is dan een snistere grap. Ook niets minder, maar het is een snistere grap. Waarom is mijn buurvrouw – echt een kreng van een wijf, dat mag je komen checken – anders al 95 jaar oud? Terwijl ik misschien maar zestig word. Ach, ik zal daardoor niet op de bank van Dirk De Wachter belanden. Dat gun ik hem niet, hij kost te veel."

Vertelde u hem toch al dat u drie crisissen per jaar beleeft?

De Wachter: "Drie per jaar? Dat valt nog mee. Al hangt het er natuurlijk van af hoe je het woord crisis definieert. Als het betekent dat je maar drie keer per jaar met je hoofd tegen de muur botst, is dat zeker niets om ongerust over te zijn."

Donnez: "Zo'n crisis duurt telkens ongeveer een week. Tijdens die week houd ik de gordijnen dicht, zodat niemand me ziet. Normaal?"

De Wachter: "Ja, natuurlijk."

Hoeveel crisissen hebt u dan jaarlijks?

De Wachter: "Dat is moeilijk te zeggen, maar ik ben zeker iemand die met zichzelf worstelt. Ik ski niet over het bestaan."

Donnez: "Bij jou is het elke dag crisis?"

'Drie keer per jaar heb ik een crisis en houd ik de gordijnen dicht, zodat niemand me ziet. Normaal?'

PAT DONNEZ

'Ja, natuurlijk'

DIRK DE WACHTER

De Wachter: "Elke dag worsteling alvast. Ik stel altijd alles in vraag, zelfs de meest kostbare dingen. Ook nu, terwijl ik het radioprogramma voorbereid, vraag ik me geregeld af waar ik mee bezig ben. Soms vind ik het leuk, maar soms vind ik het onzin. Misschien moet ik maar gewoon mensen behandelen in mijn praktijk en het daar bij laten, denk ik dan. Al vind ik het wel nodig dat psychiaters in de wereld treden in plaats van zich op te sluiten in een ivoren toren. De psychiatrie is lang genoeg ziek geweest in beslotenheid. Maar dat radio maken moet ik misschien toch overlaten aan mensen die het kunnen."

Donnez: "Je moet wel volhouden, Dirk. Nog tot Pasen."

De Wachter: "Ja, maar het is beter dat je weet hoe tegenstrijdig ik uit de hoek kan komen. Je moet beseffen dat ik me altijd

zal afvragen of ik me niet bezighoud met onnozele dingen."

Donnez: "Het is prettig werken, hoor, met zo iemand. Daar wordt een mens heel gelukkig van (*lacht*). Maar het zou geweldig zijn dat een paar luisteraars, wanneer ze zoiets horen, beseffen dat ze niet alleen zijn. Dat ze beseffen dat ze niet meteen naar de apotheker of de arts moeten lopen. Want Dirk, veel van jouw collega's zijn voorschrijfbotjes geworden. (*windt zich op*) Anderhalf miljoen Belgen nemen daardoor al antidepressiva. Dat is toch waanzin? Zo drijven dokters mensen de medische industrie in."

Testte u al of die stelling wel klopt?

Donnez: "Zelf nam ik nog nooit antidepressiva. Al heeft dat misschien meer te maken met misplaatste ijdelheid. Ik ben te eigenzinnig om pillen te nemen."

De Wachter: "Ik ben toch niet tegen pillen. Je mag niet vergeten dat het voor sommige mensen een zegen is dat ze bestaan. Maar ook andere mensen vragen er zelf naar tijdens de consultatie. Je kunt de schuld dus niet alleen bij de psychiaters leggen."

Donnez: "Maar het is niet omdat mensen om antidepressiva vragen dat je ze verdomme hun zin moet geven. Ook in mijn meest eenzame en depressieve momenten zou ik nooit naar een pil grijpen. Zelfs niet op momenten dat ik de muren op kan lopen van wanhoop en denk dat ik de eerste persoon die dan over de vloer komt wel kan wurgen. Ik weet ondertussen dat die donkerte weer wegtrekt. Er komt altijd weer een morgen waarop ik de gordijnen opentrek en zeg: oef, ik heb het gehaald."